

Verslag 3e werkreis imkerproject in Kontum, Vietnam

Na de winterse Open dag op 15 januari 2018 ben ik naar Vietnam gegaan voor een familiebezoek en het imkerproject in Kontum. Afgelopen periode heb ik regelmatig contact gehad met de lokale vrijwilligers. Men had mij al gewaarschuwd voor de gevolgen van de tyfoons die over verschillende provincies langs de kust hebben geraasd. Met name de tyfoon Damrey 12 heeft in november 2017 enorme schade veroorzaakt, ook in het Centrale Hoogland waar Kontum zich bevindt.

Op de eerste dag in Kontum heb ik samen met Thay Ho, docent Engels en vrijwilliger, en Vu, veterinaire functionaris, een ronde gedaan langs alle 6 weeshuizen waar bijenstanden staan. De bijenstanden in de weeshuizen Vinh Son 3 en Vinh Son 4 zijn compleet weggewaaid, ondanks de zware bergstenen op de daken. De bijenvolken in Vinh Son 6 – enorm sterk bij mijn laatste bezoek in februari 2017 – hebben allemaal het loodje gelegd door het overmatig gebruik van insecticiden. De volken in Vinh Son 1, Vinh Son 2 en Vinh Son 5 daarentegen hebben alle noodweer overleefd en doen het goed.

De dag vóór de cursus ben ik met Vu op de scooter naar de stad Pleiku gegaan, waar wij een aantal imkershops hebben bezocht. Hier worden diverse imkersmaterialen verkocht, lokaal gemaakt voor een betaalbare prijs. Ik zag veel chemische middelen tegen bijenziekten. Wij hebben verschillende soorten honing, een nieuwe beroker, 25 nieuwe hoeden met imkersluis, voerbakken en handschoenen gekocht.

De rubberbomen aan beide kanten van de weg begonnen nieuwe bladeren te krijgen. Ze scheiden hierbij veel nectar af bij de jonge blaadjes. Het was het

begin van de rubberboomhoning. Hier en daar waren rijen bijenkasten in de rubberplantage zichtbaar. Op de weg zagen wij een scooter rijden, vol beladen met nieuwe ramen.

Bij het organiseren van de vervolgcursus had ik contact gezocht met alle cursisten uit eerdere werkbezoeken. Een aantal zusters waren inmiddels uitgetreden, verhuisd naar een ander klooster, of waren gaan studeren in de steden. Een flinke aantal jongeren konden de lokroep van de grote stad niet weerstaan. Ninh, A Hai, Y Wen, A Nhat, A Luc, Tuoc Ko o.a. zijn naar Saigon gegaan. A Vy, A Khon zijn teruggegaan naar hun dorp. Maar de overige cursisten waren er nog. Het was fijn om van hun te horen wat zij gedaan en meegemaakt hebben in het afgelopen jaar.

Het was bovendien de periode voor het Têt-feest, het lunaire nieuwe jaar. Dit jaar is het jaar van de Hond. Iedereen had het druk. Wij konden hierdoor maar een beperkt aantal mensen bereid vinden om de cursus te volgen. Ho, Vu, A Phuk, Siu Tuan, Y Nu, ya Thuy deden mee voor de 3e keer. Uit Tumorong kwamen de boeren A Doan, A Tak en nog een dorpsgenoot. Op 2 oude scooters hebben zij 4 uur over de bosspaden, onverharde wegen en tenslotte de snelweg gereden, een afstand van 80 km. Een record! Uit KonHring, 40 km ten westen van Kontum, kwam koffieboer A Lang. Behalve meneer Ho en Vu, behoren alle cursisten tot diverse bergbewonersgroepen zoals J'Rai, Bahnar, Xê Dang, Ro Ngao etc.

Zoals vorige keren, werd deze 3e cursus weer georganiseerd in een leslokaal in het weeshuis Vinh Son 1. Alle hoofdstukken uit het boek 'Bijenhouden, hoe doe je dat?' van Friedrich Pohl, werden behandeld, net zoals bij een cursus voor beginnende imkers in Nederland.

Aangezien de groep uit nieuwe en oude cursisten bestond en zij allemaal gingen werken met de top-bar-hive methode, heb ik e.e.a. uit het boek 'Natuurlijk imkeren, een belevenis' van Ben Som de Cerff verteld. Verder kregen de cursisten nog 3 Vietnamese imkerboeken als huiswerk mee!

De eerste les begon met het proeven van verschillende soorten Vietnamese honing. Ik had ook honing uit Nederland meegenomen. Op deze manier maakten de cursisten kennis met de grote diversiteit van honing in kleur, geur en smaak.

Wat mij het meest opviel was hoe bang deze mensen zijn voor bijensteken. Zij kenden namelijk alleen de soorten honing die zij uit het bos hebben gehaald door een heel bijennest te vernietigen, meestal zonder behoorlijke bescherming! Dit is extra pijnlijk, want de wilde bijen zijn zeer alert en kunnen genadeloos steken... Ik besteedde dus in het begin veel tijd aan de verschillende soorten beschermende kleding, en hoe je een bijennest het veiligste kunt benaderen door rook en water te gebruiken. Ook kwam aan de orde hoe te handelen als je gestoken wordt. Aan de gevorderde groep cursisten vertelde ik hoe zij rijpe honing, op een hygiënische manier - zonder larven en stuifmeelklompjes - kunnen oogsten en bewaren.

De cursus van 4 dagen had een vast schema: om 8 uur startten wij met theorieles, met vragen en antwoorden, tot 12 uur. Daarna gingen wij gezamenlijk naar de stad om te lunchen bij een eethuis. Na de siësta, om 14 uur hadden wij praktijkles. Wij maakten bijenkasten van tweedehands fruitboxen en houten latten. Deze kleine bijenkasten zijn zeer geschikt voor de top-bar-hive methode. Ook gingen wij naar een bijenstand om met de bijen te werken en voor praktische tips.

Het was mooi om te zien hoe de oude cursisten met blote handen ramen vol bijen vasthielden voor inspectie. Bij de 1ste cursus durfden zij nauwelijks de bijen aan te raken, zo bang waren zij voor een bijensteek! Bij Vinh Son 5 hebben wij ook nog honing geoogst. Het ruikt er voornamelijk naar bloesems van fruitbomen en koffiebloemen. Heerlijk geurig! Rond 17.30 uur stopten wij en gingen wij weer de stad in voor het avondeten. Het was heel gezellig.

Tijdens de cursus waren wij op excursie geweest bij een professionele imkerij in lachim. Rijen bijenkasten staan hier onder de rubberbomen. De plantage-eigenaar heeft ons uitleg gegeven en gedemonstreerd hoe je de rubberstam moet kerven om rubber te oogsten. Het werk moest trouwens heel vroeg gebeuren, rond 4 uur s' nachts, want dan geeft de boom het meest af. Een kleine hoeveelheid wit sap stroomt heel langzaam in een kleikommetje, net zo kostbaar en moeilijk te oogsten als honing!

Op de laatste dag zijn wij naar KonHring gegaan, het dorp van A Lang. Wij hebben de bijenkasten geplaatst bij zijn dorpsgenoten, allemaal boeren met akkers, plantages en boomgaarden grenzend aan bossen.

Er vond een bijzondere reünie plaats tussen meneer Ho en 2 oude boeren: zij hebben samen de hevige gevechten meegemaakt eind jaren '60 in Tumorong. Als soldaten hebben zij alle drie gebivakkeerd in hetzelfde kamp. Zij vertelden ons over de zware, heftige bombardementen. De militairen van weleer hebben lang gepraat, herinneringen opgehaald. Als ik kijk naar de weelderige, groene heuvels om ons heen, zie ik geen spoor meer van de trieste oorlog van 50 jaar geleden. Het lijkt alsof het landschap de menselijke stommiten al lang heeft vergeten en vergeven. Ik vraag mij af of de natuur dit op globale schaal ook gaat doen?!

Eindelijk hebben wij deze keer de drachtkalender in Kontum kunnen vaststellen. Dat wil zeggen, een goed beeld gekregen van de ontwikkelingen van zowel de bijen als van de groei en bloei van soorten drachtplanten in dit gebied gedurende een jaar. De

periode van juni tot december is in Vietnam het regenseizoen, net als de winterperiode van september tot maart in Nederland de rustperiode is. De periode van januari tot mei in Vietnam, het droge seizoen, is te vergelijken met de periode van april tot augustus in Nederland, de bloeiperiode; het bijenvolk ontwikkelt zich, zet broed aan, groeit en zwermt uit. Ik ben van plan de cursisten intensiever en regelmatig te begeleiden tijdens deze groeiperiode m.b.v. mails, telefoon en bezoek.

Met de vrijwilligers hebben wij samen besloten geen dure bijenvolken meer bij professionele imkers te kopen. Wij gaan proberen de wilde bijenvolken zelf op te vangen. Deze bijenvolken worden vervolgens verzorgd door de boeren. Deze volwassenen zijn meer gemotiveerd dan de weesjongeren, gaan niet gauw verhuizen en waarderen het bestuivingsvermogen van de bijen. De toekomst zal leren of deze aanpak werkt.

Dit kleinschalige imkerproject wordt nog steeds belangeloos ondersteund door een aantal donateurs, en met de opbrengst van de honingverkoop in Nederland. Het doel blijft eenvoudig: het doorgeven van kennis en ervaring aan de kansarme bergbewoners in het Centrale Hoogland. Door bijen te houden op een duurzame manier kunnen zij boshoning oogsten en hun inkomsten verhogen. Van honingjager naar honingverzamelaar!

Een selectie van alle foto's die ik tijdens deze reis heb gemaakt kunt u hier zien, met prachtige muziek van de Bahnar-groep: <https://www.youtube.com/watch?v=-CgZ1hPgoYM&feature=youtu.be>

Met dank voor uw donaties!

imker Hung Nguyen